

Thomæ h̄ic qu. 23. art. 4. ad 3. ubi sic ait: *Servitus vel subiectio ad Deum, non solum respicit personam, sed etiam naturam, quod non potest dici de filiatione, & ideo non est similius ratio.*

CAPUT XXII.

De prædestinatione Christi.

1. Christum ut hominem, seu ut subsistentem in natura humana, fuisse à Deo ad aliquid finem supernaturalem ab aeterno prædestinationem, fide certum est, cum passim id afferant Scripturæ, præscrim Apostolus ad Roman. 1. ubi loquens de Christo ait: *Qui prædestinatus est filius Dei in virtute.* Ratio etiam id suadet, nam ut discurrevit D. Thomas h̄ic qu. 24. art. 1. hæc dicuntur prædestinata, quæ à Deo præordinata sunt, hoc est ab aeterno ordinata, ad aliquem finem supernaturalem conferendum: Sed Christus ut homo, ab aeterno fuit præordinatus ad finem aliquem supernaturalem, nimirum ad unionem hypostaticam suæ humanitatis ad Verbum, ad gratiam sanctificantem, & gloriam tum animæ tum corporis, ad dignitatem sacerdotalem, regiam, & judiciariam, & quæcumque alia que pertinent ad potentiam excellentiam ipsi collatam: Ergo Christus verè à Deo prædestinatus est. Solum ergo restat difficultas, ad quid primari & principaliter Christus prædestinatus sit: seu quinam sit terminus primarius & principalis suæ prædestinationis? Aliqui enim assignant pro termino primario & principali prædestinationis Christi, non filiationem divinam, sed ejus declarationem & manifestationem. Alij virtutem miraculorum, juxta illud Apostoli ad Roman. 1. *Qui prædestinatus est filius Dei in virtute.* Alij gloriam tum animæ tum corporis, juxta illa verba Christi Joan. 17. *Clarifica me Pater claritate quam habui, priusquam mundus fieret apud te.* Quæ verba explicans Augustinus tract. 105. in Joan. sic ait: *Petebat gloriam resurrectionis sua, quam dixit habuisse secundum prædestinationem.* Sed rejectis illis sententiis, quas in Clypeo nostro confutavimus.

2. Dico primò, Filiatio Dei naturalis est primarius & principalis terminus prædestinationis Christi; beatitudo vero, seu visio beatifica animæ ejus, corporis resurrectio, aliaque d. ma supernaturalia ipsi collata, terminus duntaxat secundarius, & minus principalis.

Probatur breviter: Ille dicitur terminus primarius & principalis prædestinationis Christi, qui fuit primò & principaliter intentus & subsecutus ex ejus prædestinatione: Sed filatio Dei naturalis fuit primò & principaliter intenta in Christi prædestinatione, non vero visio beatifica, gloria corporis, & alia dona supernaturalia illi collata; cum hæc sint quid divinum tantum participative, filatio vero naturalis, seu unio hypostatica, sit quid divinum per essentiam: Ergo hæc est primarius & principalis terminus prædestinationis Christi, juxta illud Apostoli ad Roman. 1. *Qui prædestinatus est filius Dei in virtute.*

Sed in contrarium militat difficile argumentum, quod potest sub hac forma proponi: Subjectum prædestinationis non debet terminum illius includere, sed potius debet ad illum præsupponi: At filatio naturalis intrinsece includitur in Christo ut homine, cum Christus ut homo sit compositus ex subsistencia Verbi & humanitate: Ergo filatio

Dei naturalis non est terminus prædestinationis Christi.

3. Mirum est, quantum hæc difficultas Theologorum ingenia torquet, & in quam varios dicendi modos eos abire compellat. Sed his relictis, quibus hic nodus magis implicatur, quam explicetur, ut vera solutio tradatur, & facilius percipiat: Advertendum est, subjectum prædestinationis esse duplex, nimirum subjectum quod, & subjectum quo: subjectum quod est illud de quo terminus in concreto prædicatur, subjectum vero quo illud dicitur, ratione cuius subjectum quod constituitur capax gratiae & antecessionis quæ in prædestinatione importantur. Similiter prædestinationis terminus duplíciter sumitur, nempe pro termino qui, & pro termino quo: Terminus qui est concretum de subiecto prædicatum, terminus quo est forma talis concreti. Unde subjectum quod prædestinationis Christi, est hic homo; subjectum quo, est humanitas: terminus qui est filius Dei naturalis, & terminus quo, ipsa naturalis filiatione. Hoe præmissum.

4. Ad objectionem respondetur, distinguendo Majorem: subjectum quo prædestinationis non debet includere terminum quo illius, concedo Majorem: subjectum quod prædestinationis non debet includere terminum quo, subdistinguo Majorem: inclusione reali, nego Majorem, inclusione formalis, concedo Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Sufficit ergo ad prædestinationem Christi, quod subjectum quo illius, nempe humanitas, realiter distinguitur ab ejus termino quo, nimirum filiatione naturali, eamque realiter non includat. Non requiritur tamen realis distinctione inter subjectum quod, & terminum qui, sed sufficit virtualis: unde sicut supra dicebamus, inter Christum, ut hominem, & ipsum quatenus Deum, inventi sufficien tem distinctionem ad rationem satisfacientis & creditoris, & ad rationem præmiantis, & merentis: ita pariter dicendum est, inter Christum ut hominem, & ipsum quatenus Deum, & Dei filium naturalis, distinctionem virtualē sufficiere, ad hoc ut quatenus homo sit subiectum quo sit prædestinationis; & ut Deus Deique filius naturalis, sit terminus qui illius. Similiter ad prædestinationem Christi non requiritur quod subiectum quo illius, non includat realiter terminum quo, seu formaliter, sed sufficit, quod non includat illum formaliter; & ita licet in Christo ut homine, includatur subsistencia Verbi, & hæc sit filatio naturalis; quia tamen non importatur in Christo quatenus homine, sub munere filiationis divina, sed personalitatis humana, erit terminus quo prædestinationis Christi. Aliqua contra hanc solutionem fieri possunt instantia, quæ in Clypeo nostro videri poterunt.

5. Dico secundò, Christum esse causam nostræ prædestinationis tripliciter, seu in triplici genere causæ, scilicet exemplaris, finalis, & effectivæ moralis. Primum probat D. Thomas h̄ic art. 3. quia Christus prædestinatus est filius Dei naturalis, nos autem filii adoptivi: Sed filatio naturalis est exemplar adoptivæ: Ergo prædestinatio Christi est exemplar nostræ prædestinationis. Unde Augustinus de prædest. Sanct. cap. 15. Christum appellat, *præclarissimum lumen prædestinationis & gratia*, in quantum per ejus prædestinationem & gratiam, nostra prædestinatio manifestatur, quod pertinet ad rationem causæ exemplaris.

6. Secundum colligitur ex illo Apostoli 1. ad Corinth. 3. *Omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei.* Ubi D. Thomas ait significari,

quod

DE INCARNATIONE.

61

quod quemadmodum omnia propter prædestinatos creata sunt, ita omnia creata, & ipsi prædestinati, sunt propter Christum tanquam propter finem; sicut & illa omnia, & ipsem Christum, sunt propter Deum, ut ultimum finem. Ratio etiam suffragatur, nam rectus ordo postulat, ut caput non sit propter membra, sed è contra membra ad caput, ut ad finem ordinentur: Ergo cum Christus sit caput omnium prædestinatorum, conveniens est, ut prædestinatio Christi sit finis nostræ prædestinationis, sicut ejus gloria est causa finalis nostræ justificationis, ut docet Trident. sess. 6. cap. 7.

7. Tertium patet ex dictis supra cap. 18. §. 3. ubi ostendimus, Christum meruisse omnes effectus nostræ prædestinationis, subindeque nostram prædestinationem; illa enim sumpta pro actu Dei incremento, non potest cadere sub merito, sed duntaxat secundum liberam ejus terminationem, quam dicit ad creaturam, & prout infert & causat effectus nostræ prædestinationis.

8. Si autem quaras, an Christus meruerit nostram prædestinationem, non solum sub ratione simplicis dilectionis prædestinatorum, sed etiam sub ratione electionis unius præ altero, seu ut est comparativa: Respondeo affirmativè, id enim colligitur ex verbis illis Christi Joan. 15. *Non vos me*

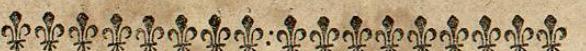

TRACTATUS II.

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

OST QUAM S. Doctor de Incarnationis Mysterio fusè differuit: convenienti ordine agit de Sacramentis, quæ (ut ipse ait in prologo libri quarti sententiarum ad Annibaldum) sunt quedam dominice Incarnationis reliquæ, & quedam veluti vasa, Christi sanguinem continentia, nec non scaturientes aquæ spiritualis, in vitam æternam salientis, ac deinceps fontes illi Salvatoris ab Isaia Propheta his verbis prænuntiati: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris.* Priusquam vero de quolibet novæ legis Sacramento singulatim agat, præmit quæstiones alias de Sacramentis in genere, quorū declarat essentiam, necessitatem, effectus, & causas: de quibus etiam in hoc tractatu breviter, quantum fieri poterit, differemus.

CAPUT I.

Quidditas seu essentia Sacramenti in genere.

1. Dico primò, Sacramentum esse essentialiter in genere signi. Est enim per se primò institutum ad significandam rem sacram: Unde Dionysius, & alij Patres appellant Sacra menta, sacra signa & symbola; & Concilium Florentinum ac Tridentinum, non aliter explicant naturam Sacramentorum, præsertim veteris legis, quam quia significant rem sacram. Cum ergo aliquid possit dici sacram tribus modis, nempe formaliter, effectivè, & significativè: Sicut aliquid potest dici sacram, vel formaliter, à sanitate quæ est in animali; vel effectivè, à virtute causandi sanitatem, ut me-

III. Pars.

dicina, vel dieta; vel significativè, in quantum est signum & indicium ipsius sanitatis, ut urina, vel pulsus, Theologi hanc ultimam accepti onem præcipue attendunt, & Sacramentum usurpat prout signi sanitatis habitudinem importat. Unde Sacra menta exigunt aliquam similitudinem externi signi cum operatione interna quæ significant: Quia de causa Augustinus epist. 23. ad Bonifacium ait: *Si Sacra menta quandam similitudinem earum rerum quarum Sacra menta sunt, non haberent, omnino Sacra menta non essent.* Sic per aquam ablutionis similitudinem refert ablutionis peccatorum quam Baptismus operatur; ideoque à Patribus Græcis Sacra menta vocari solent *ablutoria* eò quod similes sint speciei ac formæ cum re quam significant.

2. Dices: Sacramentum est aliqua actio, vel res sensibilis, baptismus enim v.g. est ablutionis aquæ elementaris: Ergo non est in genere signi, sed actionis, aut simili. Respondeo Sacramentum esse actionem, vel rem sensibilem, institutam ad significandum rem sacram, ideoque importare de formalibus habitudinibus signi, & de materiali tantum rationem actionis, vel rei sensibilis.

Instabis: Signum formaliter sumptum est ens rationis, mente confitum: Sed absurdū est dicere quod Sacra menta sint entia rationis: Ergo & quod sint signa. Respondeo signum, & quodlibet aliud concretum, supponere pro materiali, in communi usu loquendi: Unde hæc propositio, *Signum est ens rationis*, est omnino falsa, sicut & ista: *Sacramentum est ens rationis*, absoluē prolata, falsa est, supponit enim Sacramentum pro materiali, quod est actio, vel res sensibilis. Dixi *absoluē prolatione*, quia cum addito verum est dicere, Sacramen-

F. tum